

Prövning av metod för att bygga gemensamma nätmodeller

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnäts) förslag till metod för att bygga de gemensamma året före-nätmodellerna och de gemensamma dagen före- och intradagsmodellerna.

Beslutet gäller under förutsättning att samtliga tillsynsmyndigheter inom EU fattar ett beslut med samma innebörd inom den tidsfrist som anges i Europeiska kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (SO).

Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I Europa pågår ett arbete med att koppla ihop unionens energimarknader. Syftet är att upprätta en inre energimarknad som kan trygga energiförsörjningen, öka konkurrensen och ge konsumenter möjlighet att köpa energi till överkomliga priser. Europeiska kommissionen har som ett led i detta arbete bl.a. antagit åtta förordningar inom elmarknadsområdet.

I Europeiska kommissionens förordning SO fastställs gemensamma krav och principer för driftsäkerhet. I SO finns det krav på att Svenska kraftnät ska vara med och ta fram ett antal metoder och villkor för att genomföra regelverket. Några av dessa metoder och villkor kommer Svenska kraftnät att ta fram tillsammans med transmissionsnätsföretagen i synkronområdet Norden och några med transmissionsnätsföretagen i hela EU.

Transmissionsnätsföretagen inom EU ska enligt SO gemensamt ta fram förslag till metoder för att bygga gemensamma året före-nätmodeller (artikel 67.1) och gemensamma dagen före- och intradagsnätmodeller (artikel 70). Metoderna ska byggas på de individuella nätmodellerna som respektive transmissionsnätsföretag fastställt i

enlighet med SO. Förslagen ska också innehålla ett förslag till tidsplan för genomförandet och en beskrivning av metodernas förväntade inverkan på målen för SO.

En *nätmodell* består av uppgifter som beskriver ett elkraftssystemens egenskaper såsom tillgänglig produktion och förbrukning och hur nätet är uppbyggt (t.ex. ledningsnätets struktur och uppdelning i spänningsnivåer). Med hjälp av nätmodellen och olika scenarier gör transmissionsnätsföretagen datasimuleringar för att prognostisera framtida driftförhållanden på både kort- och lång sikt. Enligt SO är syftet med nätmodellen i första hand att transmissionsnätsföretagen gemensamt ska kunna bedöma förutsättningarna för driften av överföringssystemet (för analys av driftsäkerheten).

Ansökan

Den 14 mars 2018 inkom Svenska kraftnät med förslag till metoder i enlighet med artikel 67.1 och artikel 70 i SO. Av ansökan framgår att förslaget om en metod för gemensam nätmodell av effektivitetsskäl är ett gemensamt förslag för båda metoderna (det som krävs enligt artikel 67.1 respektive 70). De båda metoderna har enligt Svenska kraftnät ett inneboende samband och därför har en gemensam metod utarbetats.

Av ansökan framgår att metoden är framtagen gemensamt av transmissionsnätsföretagen inom EU.

Metoden i ansökan beskriver vilka *individuella nätmodeller* som ska tas fram och för vilka *scenarier*. Därefter beskrivs vilka data som ska ingå i de individuella nätmodellerna, vilka nätelement som ska inkluderas och hur vissa ingående delar ska modelleras och vilka principer transmissionsnätsföretaget ska säkerställa (t.ex. gränser för driftsäkerhet). Vidare anger metoden bland annat vilka andra antaganden som transmissionsnätsföretaget ska göra om angränsande nät och även vilken information som transmissionsnätsföretaget behöver göra tillgänglig. Metoden förklarar därefter hur den *gemensamma nätmodellen* ska anpassas, vad som ska göras och definieras och process för gemensam nätmodell (t.ex. vilka datum vissa indata ska finnas framme eller kontrolleras). Slutligen beskriver metoden att transmissionsnätsföretagen gemensamt bland annat ska definiera kvalitetskriterier för den individuella nätmodellen samt tidplan för genomförande.

Samråd

De systemansvariga har en skyldighet enligt SO att samråda om metoden innan den färdigställs. De synpunkter som kommer fram under samrådet ska tas i beaktan när metoden färdigställs.

Svenska kraftnät har uppgett att de under perioden den 6 november – den 6 december 2017 inhämtat synpunkter på den förslagna metoden från marknadsaktörer. Samrådet genomfördes av transmissionsnätsföretagen inom ramen för ENTISO-E¹. Svenska kraftnät har i ansökan bifogat ett förklarande dokument som beskriver hur de, tillsammans med

¹ ENTISO-E står för European Network of Transmission System Operators for Electricity och är de systemansvariga för överföringssystemens samarbetsorganisation i Europa.

de andra transmissionsnätsföretagen i Europa, har tagit hänsyn till synpunkter från samrådet.

Ei har genomfört samråd om förslaget. Inga synpunkter med relevans för förslaget har kommit in.

Samordning under ärendets handläggning

Utöver Ei:s samråd har Ei deltagit i Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheters (ACER) samordning för att komma fram till en gemensam överenskommelse kring metodförslaget.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Förordningen SO

Syftet med förordningen är att a) fastställa gemensamma krav och principer för driftsäkerhet, ..., d) säkerställa förutsättningarna för bibehållen driftsäkerhet i hela unionen, e) säkerställa förutsättningarna för bibehållen kvalitetsnivå för frekvenser i alla synkronområden i hela unionen, f) främja samordning av systemdrift och driftplanering, g) säkerställa och förbättra transparens och tillförlitlighet hos information om driften av överföringssystemet, h) bidra till en effektiv drift och utveckling av elöverföringssystemet och elsektorn i unionen (artikel 4.1).

Systemansvariga för överföringssystem ska utarbeta de villkor eller metoder som krävs enligt denna förordning och överlämna dem till de behöriga tillsynsmyndigheterna för godkännande i enlighet med artikel 6.2 och 6.3 eller till den enhet som utses av medlemsstaten för godkännande i enlighet med artikel 6.4 inom de respektive tidsfrister som anges i denna förordning (artikel 5.1).

Förslag till metoder för att bygga de gemensamma nätmodellerna i enlighet med artiklarna 67.1 och 70 ska vara föremål för godkännande från alla tillsynsmyndigheter i EU (artikel 6.2).

Förslaget till metoder ska innehålla ett förslag till tidplan för genomförande och en beskrivning av metodens förväntade inverkan på målen för förordningen (artikel 6.6).

Om godkännandet av metod kräver ett beslut av mer än en tillsynsmyndighet ska de behöriga tillsynsmyndigheterna samråda och samordna med varandra för att nå en överenskommelse. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om de inlämnade villkoren eller metoderna i enlighet med punkterna 2 och 3 (däribland metoder för att bygga de gemensamma nätmodellerna) inom sex månader från det att tillsynsmyndigheten tagit emot metoden eller ifrån det att den sista berörda tillsynsmyndigheten tagit emot metoden (artikel 6.7).

De systemansvariga för överföringssystemen med ansvar för att lämna in förslag till metod i enlighet med förordningen, ska samråda med intressenter, inklusive de berörda

myndigheterna i varje medlemsstat, om de utkast till förslag till metod som förtecknas i artikel 6.2 och 6.3. Samrådet ska vara i minst en månad (artikel 11.1).

De förslag till metod som lämnats in av de systemansvariga för överföringssystemen på unionsnivå ska offentliggöras och lämnas in för offentligt samråd på unionsnivå. Parter som lämnar in förslag på bilateral eller multilateral nivå ska genomföra ett offentligt samråd i åtminstone de berörda medlemsstaterna (artikel 11.2).

De systemansvariga för överföringssystemen med ansvar för att ta fram förslag till metod ska beakta de synpunkter från intressenter som framkommit vid samråden innan förslaget lämnas in för formellt godkännande. I samtliga fall ska en välgrundad motivering för eller emot införande av synpunkterna från samrådet tillhandahållas, tillsammans med det förslag som lämnas in, och offentliggöras i god tid före, eller samtidigt med, offentliggörandet av förslaget till villkor eller metoder (artikel 11.3).

Senast sex månader efter förordningens ikraftträdande ska alla systemansvariga för överföringssystem tillsammans utarbeta ett förslag till en metod för att bygga de gemensamma året före-nätmodellerna från de individuella nätmodeller som tagits fram i enlighet med artikel 66.1, och för att spara dem. Metoden ska ta hänsyn till och, när så krävs, komplettera driftsvillkoren i den metod för gemensam nätmodell som tagits fram i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2015/1222 och artikel 18 i förordning (EU) 2016/1719 när det gäller följande faktorer:

- a) Tidsfrister för sammanställning av de individuella året före-nätmodellerna, för att slå samman dem till en gemensam nätmodell och för att spara de individuella och gemensamma nätmodellerna.
- b) Kvalitetskontroll av de individuella och gemensamma nätmodellerna för att säkerställa att de är fullständiga och konsekventa.
- c) Korrigering och förbättring av individuella och gemensamma nätmodeller och genomförande av åtminstone de kvalitetskontroller som avses i led b (artikel 67.1).

Senast sex månader efter förordningens ikraftträdande ska alla systemansvariga för överföringssystem tillsammans utarbeta ett förslag till en metod för att bygga de gemensamma dagen före- och intradagsnätmodellerna från de individuella nätmodellerna och för att spara dem. Metoden ska ta hänsyn till och, när så krävs, komplettera driftsvillkoren i den metod för gemensam nätmodell som tagits fram i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2015/1222 när det gäller följande faktorer:

- a) Definition av tidsmärkningar.
- b) Tidsfrister för sammanställning av de individuella nätmodellerna, för att slå samman dem till en gemensam nätmodell och för att spara de individuella och gemensamma nätmodellerna. Tidsfristerna ska vara förenliga med de regionala processer som fastställts för att utarbeta och aktivera avhjälpande åtgärder.
- c) Kvalitetskontroll av de individuella och gemensamma nätmodellerna för att säkerställa att de är fullständiga och konsekventa.

- d) Korrigering och förbättring av individuella och gemensamma nätmodeller och utförande av åtminstone de kvalitetskontroller som avses i led c.
- e) Hantering av ytterligare information om driftförhållanden, såsom skyddsbovården eller förfaranden för systemskydd, diagram över enskilda linjer och konfigurationen hos understationer för att hantera driftsäkerheten (artikel 70).

Ellagen (1997:857)

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. 1 b §).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen

Ansökan har kommit in i rätt tid och sökanden har genomfört samråd enligt vad som föreskrifts i SO.

Ei har samordnat detta beslut med berörda tillsynsmyndigheter. De formella kraven på beslutsprocessen är uppfyllda.

Beslutet i detta ärende förutsätter för sin giltighet att samtliga tillsynsmyndigheter inom EU fattar ett beslut med samma innebörd inom den tidsfrist som anges i SO.

Prövning i sak

Ei har tillsammans med övriga europeiska tillsynsmyndigheter berett ärendet inom ramen för European Regulators Forum, ERF. Syftet med beredningen i ERF är att koordinera de beslut som avser sådana metoder och villkor som kräver att beslut av alla tillsynsmyndigheter i Europa fattas koordinerat. Den 6 juni 2018 kom berörda myndigheter överens om att metoden för gemensamma nätmodeller kan godkännas.

Ei bedömer att metoden är tillräckligt beskriven i ansökan och att detaljeringsgraden i den framtagna metoden är tillräckligt avvägd. De kontroller som ska göras enligt metoden är tillräckliga.

Ei bedömer att förslaget till metod tar hänsyn till och kompletterar driftvillkoren i den metod för gemensam nätmodell som tagits fram i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2015/1222 samt i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2016/1719.

Metodförslaget innehåller en rimlig tidsplan för genomförandet av metoden. Svenska kraftnät har i ansökan redovisat sådana skäl att det finns anledning att anta att metoden kommer att uppfylla de övergripande målen som anges i SO.

Sammantaget anser Ei att metodförslaget kan godkännas.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, juristen Claes Vendel Nylander, avdelningschefen Tommy Johansson samt analytiker Lena Jaakonantti, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Lena Jaakonantti

Bilaga

Ansökan - All TSOs' proposal for a common grid model methodology in accordance with Articles 67(1) and 70(1) of Commission Regulation (EU) 2017/1485 of 02 August 2017 establishing a guideline on electricity transmission system operation.

Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät (delges)

Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, ACER (för kännedom).